

nr. 27, december 2007

Bij de foto: In 1956 werd ds. M.K. Drost (1923-1986) als zendingeling door de Gereformeerde Kerk te Enschede uitgezonden naar Tanah-Merah en werd een officieel begin gemaakt met de bewerking van een nieuw zendingsterrein. Lees verder op pag. 3

IN DIT NUMMER:

Vijftig jaar op Papua

Digitaal archiefbeheer

Veenhof-bundel

...adc **etera**

*...adcetera is een uitgave van het
Archief- en Documentatiecentrum van de
Gereformeerde Kerken in Nederland.*

colofon

...adccetera is een uitgave van het Archief- en Documentatiecentrum van de Gereformeerde Kerken in Nederland,

Broederweg 16,
8261 GT Kampen.
Telefoon 038 447 17 30

Fax 038 447 17 31

E-mail info@adckampen.nl

Druk: drukkerij

De Bunschoter,

Bunschoten-

Spakenburg

Ontwerp: Peter Dees,

Zwolle

Foto omslag:

Archief en Documentatie Centrum van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt). Archief van de Zendingcommissie van de Geref. Kerk te Spakenburg-Zuid (1944-1990). Toegang-

nummer 154. Ongeïventariseerd.

Ten geleide

De archiefkluis van het ADC is vol. Jaren heeft het ADC gewerkt om naamsbekendheid te verkrijgen met congressen, publicaties, persberichten en dergelijke. Dit alles gebeurde om aandacht te vragen voor de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken, maar ook om in het vizier te komen bij personen en instanties die op enig moment hun archief zouden willen afstaan.

Want het ADC kan wel allerlei activiteiten ontplooiën, maar zijn bestaanrecht ontleent het aan de archiefcollectie.

Daar komen onderzoekers op af, en die maakt een nieuwe visie op het verleden mogelijk en toetsbaar.

En nu, vijftien jaar na de opening van het ADC, is de kluis vol. Dit betekent dat het ADC er in is geslaagd bekendheid te verwerven en in een behoefte voorziet.

De archiefcollectie heeft vele onderzoekers aangetrokken en momenteel wordt op basis van de collectie door verscheidene van hen gewerkt aan profschriften en andere publicaties.

Daarmee prijst het ADC zich gelukkig.

Eerst moesten we met allerlei activiteiten aandacht vragen voor het ADC en zo archief zien te verwerven, maar inmiddels werkt het archief ook voor ons: de collectie trekt bezoekers aan en trekt ook andere archieven aan.

De archiefvorming bij kerkelijke vergaderingen, bij instanties en personen uit gereformeerde kring gaat ondertussen gewoon door. En terwijl de bestaande archiefcollectie geordend wordt, worden er geregeld nieuwe archieven opgehaald of bezorgd. Het leven gaat door, ook in archiefinstellingen. We maken daarom druk plannen voor de uitbreiding van de archiefkluis om de stroom archieven ook in de toekomst te kunnen bergen.

Wanneer we weer een jaar in ons bestaan afsluiten aan het einde van deze maand, doen we dat niet in het besef dat we omkomen in het dode papier, maar in het besef dat we uit ons jasje groeien dankzij een levende gemeenschap om ons heen van archief-schenkers, archiefgebruikers en lezers en hoorders van verhalen over het verleden. We danken ieder voor zijn betrokkenheid, bijdragen en giften in het afgelopen jaar en hopen deze in het volgende jaar opnieuw te mogen ontvangen, als we onder Gods hoede nieuwe archieven ordenen, nieuwe bijeenkomsten beleggen en nieuwe publicaties vervaardigen. ¶

Op 5 oktober jl. werd in de aula van de Theologische Universiteit te Kampen het ADC-congres 'Van zending naar oecumene. Vijftig jaar gereformeerde zending op Papua, 1956-2006' gehouden. De aanleiding was het feit dat de Gereformeerde Kerken vijftig jaar zending bedrijven op Papua en dat er aan deze universiteit een promotieonderzoek plaats vindt naar deze geschiedenis.

De belangstelling voor dit congres was groot, zodat het met ongeveer 125 deelnemers was uitverkocht.

Vijftig jaar op Papua

Op deze dag werd teruggeblikt op die halve eeuw geschiedenis door drs. G. de Graaf, die een proefschrift voorbereidt over de zending op Papua, door missioloog en oud-zendingeling drs. C.J. Haak en door drs. B. van der Lugt, oud-zendingsmedewerker op Papua en verbonden aan het Instituut voor Zending, Hulpverlening en Training van de Gereformeerde Kerken (De Verre Naasten en IRTT) - en namens deze instituten medeorganisator van het congres.

Met name in de lezing van Van der Lugt kwam een aantal spanningsvelden in het zendingswerk aan de orde, die in de middag van commentaar werden voorzien: de spanning tussen de zendende kerken en de kerken op Papua, tussen de zendelingen en de autochtone bevolking en tussen de traditionele cultuur en het westerse moderniseringsproces, waarvan de zending een component was.

Oud-zendingeling drs. R. Kuipers plaatste vooral kanttekeningen bij het beeld dat Van der Lugt had gegeven van de rol van de zendelingen in de jaren

negentig, als zouden zij de verzelfstandiging van de kerken op Papua onvoldoende hebben gehonoreerd. Hier speelde ook mee, dat de kerkelijke leiding op Papua met problemen kampte. De Nederlands gereformeerde oud-zendingeling in Zuid-Afrika, drs. A.H. Reitsema, meende dat een probleem in het zendingswerk op Papua was het gebrek aan continuïteit. De zendelingen bleven veelal maar een betrekkelijk korte periode, waardoor het ontstaan van een diepe vertrouwensrelatie gemakkelijk werd belemmerd. De protestantse zendingshistoricus dr. Th. van den End was positief over het zendingselán en de bezinnende kracht van de gereformeerde zending, maar meende dat ze te zeer in een isolement had geopeerd. Ook bekritiseerde hij in dit verband de neiging om over de jonge kerken op Papua te blijven moederen; deze kerken moesten veeleer aangevoerd worden lokaal banden met andere kerken aan te knopen.

Het slot van de conferentie stond in het teken van ds. J. Klamer, die vele

functies in zendingskrings heeft vervuld, zowel op het zendingsterrein als in Nederland, en wiens vijftigjarig ambtsjubileum in deze kring werd herdacht. ¶

Veenhof-bundel

Komend voorjaar verschijnt als deel 13 in de AD Chartas reeks de bundel *'Niets is overbodig, niets is toevallig.' Leven en werk van Cornelis Veenhof (1902-1983)*. In deze uitgave verschijnen in uitgebreider vorm de teksten van de voordrachten van het in het najaar van 2006 gehouden ADC-congres over Veenhof. Naast artikelen met een terugblik op hun vader en diens werk van de beide zonen, de hoogleraren J. en K.R. Veenhof, biedt de bundel opstellen over Veenhof en de kerk van dr. A.P. van Langevelde, die een biografie over Veenhof in voorbereiding heeft, over Veenhof en de politiek en drs. E.H. Klei, Veenhof en de prediking van dr. J.R. Douma, Veenhof en de reformatorische beweging van de jaren dertig door prof. dr. G. Harinck, Veenhof en de Nederlands Gereformeerde Kerken door drs. J.C. Schaeffer en over Veenhof en het communisme door drs. W. Berkelaar. Aan deze bijdragen op basis van de congresreferaten zijn nog twee artikelen aan de bundel toegevoegd. Dr. R.E. van der Woude schrijft over Veenhof en het sociale leven en drs. G. van Dijk over Veenhof en A.¶ Janse.

Zending op Papua

Inmiddels is drs. G.R. de Graaf al weer bijna een jaar bezig met het onderzoek naar de zending op Papua vanwege de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), 1956-2006. Tijd voor een update. Zijn promotieonderzoek bestaat uit twee elementen: het samenstellen van een repertorium en het schrijven van een monografie. Gedurende de eerste twee jaar van zijn onderzoek zal het accent liggen op het samenstellen van een repertorium van Nederlandse zendingen- en missiearchieven, ca. 1800-1960. Daarvoor werkt de Theologische Universiteit te Kampen (Broederweg) samen met het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis te Den Haag. Aan de protestantse kant van Nederland werd de zending zowel binnen als buiten de kerkgenootschappen georganiseerd. Zo bestonden er naast vele landelijke en plaatselijke zendingsgenootschappen ook zendende kerkgemeenten en ondersteunende organisaties. De katholieke missie werd uitgevoerd door ruim honderd religieuze orden en congregaties met eigen hulporganisaties, naast algemene en overkoepelende instellingen. De zending concentreerde zich tot 1940 op de Nederlandse koloniën, vooral Nederlands-Indië. De katholieken waren wereldwijd actief, maar de grootste inzet bestond ook hier in Suriname, de Antillen en vooral Indië. Dit complex van zendingen- en missie-instellingen en -activiteiten heeft een grote hoeveelheid particuliere archieven en documentatie voortgebracht. Het doel van het project is het

materiaal uit de periode 1800-1960 op te sporen en te ontsluiten ten behoeve van het onderzoek naar uiteenlopende aspecten van de buiten-Europese geschiedenis. Daartoe worden basisgegevens verzameld over de organisaties en hun archieven, en over personen die van bijzonder belang zijn geweest in het zendings- of missieveld. Hieraan worden variabele gegevens toegevoegd, die het materiaal op functionele, geografische en thematische aspecten ontsluiten. Het eindresultaat van het project zal langs elektronische weg geraadpleegd kunnen worden (zie www.inghist.nl).

Het onderzoek naar de zending op Papua, dat moet uitmonden in een monografie, wordt voor een belangrijk deel verricht op het ADC. Het congres over vijftig jaar zending op Papua van oktober j.l. heeft daarbij, naast veel inspiratie, ook verschillende toezeggingen van persoonlijke archieven opgeleverd. Na de afronding van het eerste oriënterende onderzoek zal het volgende jaar vooral in het teken staan van archiefonderzoek. Thema's die zich vooralsnog lijken aan te dienen zijn, onder andere, de (culturele) interactie tussen zendingswerkers en Papua's, de sociaaleconomische en politieke context van het zendingswerk en de missiologische uitwerking op het zendingsveld. ¶

AD Chartas reeks

Behalve de in het afgelopen jaar bij uitgeverij De Vuurbaak verschenen publicaties in de AD Chartas reeks 'Ik

keek mijn ogen uit.' *Herinneringen van dr. W.G. de Vries aan de jaren 1926-1952* en *Nee tegen Karl Barth? Een historisch-theologische terugblik* van René Barkema, zijn er in beperkte mate ook nog oudere delen uit de AD Chartas reeks beschikbaar. Indien u donateur bent of wordt van het ADC kunt u deze bovendien met korting kopen.

¶

Digitaal archiefbeheer in de kerken

Veel communicatie in de kerk verloopt tegenwoordig digitaal via bijvoorbeeld e-mail en websites. De meeste mailtjes kunnen weg, maar er zijn ook vaak stukken bij die belangrijk zijn en gearchiveerd moeten worden. Dit plaatst de gewetensvolle archivaris en scriba voor een probleem. Want hoe zorg je ervoor dat digitale documenten over twintig jaar nog steeds te lezen zijn? In de richtlijnen voor kerkelijk archiefbeheer die het ADC momenteel hanteert wordt de 'Flintstones-methode' gepropageerd: uitprinten en archiveren net als ander papieren materiaal. Dit heeft als voordeel dat de documenten over enkele decennia zeer waarschijnlijk nog goed leesbaar zijn. Een nadeel van deze methode is de ruimte die papier inneemt en het feit dat bepaalde applicaties van een programma op papier verloren gaan (doorlinken, zoekfuncties, enz.).

De problematiek van duurzaam digitaal archiefbeheer is het onderwerp van een afstudeerscriptie van Marien Geelhoed. Deze scriptie vormt voor

hem de laatste drempel voor het behalen van het diploma archivistiek B aan de Archiefschool die is geïntegreerd in de Hogeschool van Amsterdam. Het ADC functioneert als opdrachtgever voor dit onderzoek en werkt hieraan mee. De begeleiding en beoordeling worden gedaan door twee docenten van de Hogeschool van Amsterdam en door de directeur van het ADC. In zijn onderzoek hoopt Marien Geelhoed onder andere inzicht te krijgen in de mogelijkheden van digitaal archiefbeheer in het bijzonder voor kerken. Verder wil hij zijn onderzoek laten uitmonden in specifieke richtlijnen voor digitaal archiefbeheer. Deze richtlijnen worden zo mogelijk onderdeel van de officiële richtlijnen van het ADC. Marien zal voor zijn onderzoek o.a. gebruik maken van een enquête die hij - via het ADC - aan enkele plaatselijke kerken wil sturen. Bij dezen wil ik u alvast vriendelijk vragen hier aan mee te werken in het geval die enquête ook aan u gestuurd wordt.

Opleiding archivaris

Het ADC wil op een professionele manier het archiefbeheer van de archieven van de Gereformeerde Kerken kunnen uitvoeren. Hiervoor zijn middelen nodig. Naast voldoende geschikte archiefruimte en apparatuur valt hieronder ook bekwaam personeel. Om hierin nog verder te kunnen voorzien volgt de archivaris sinds september 2007 een deeltijdopleiding archivistiek B aan de Archiefschool. Deze is sinds kort geïntegreerd in de

Hogeschool te Amsterdam. In deze opleiding wordt de archivaris niet alleen vertrouwd gemaakt met de klassieke methoden binnen de archivistiek, maar krijgen ook de nieuwe ontwikkelingen ruime aandacht. Het gaat hierbij natuurlijk in de eerste plaats om digitale ontwikkelingen, maar ook om ontwikkelingen op het gebied van archiefbehoud, wet- en regelgeving, archiefbeheer, etc. De opleiding zal over enkele jaren worden uitgespreid en wordt als alles goed gaat bekroond met een diploma archivistiek B.

Kasten studiezaal

De gestage aanvoer van nieuwe archieven heeft ertoe geleid dat de kluis van het ADC meer dan volledig gevuld is. De kluis voorziet in een veilige en gecontroleerde bewaarplaats voor archiefmateriaal dat lange tijd bewaard moet worden. Op dit moment ligt er ook materiaal in de kluis dat niet per se onder dergelijke condities bewaard hoeft te worden. Hierbij gaat het vooral om tijdschriften en periodieken. Deze worden bovendien soms ook al op andere plekken bewaard, zoals in de bibliotheek van de Theologische Universiteit. Voor deze materialen is een bibliotheekkast gebouwd in de studiezaal. Wanneer al deze periodieken in de studiezaal zijn geplaatst zal dit in de kluis een ruimtewinst opleveren van een kleine 70 meter. Dit betekent niet dat het ADC daarmee van het ruimteprobleem verlost is. De archieven die staan te wachten op plaatsing in de kasten of die nog in aantocht zijn

vullen dit 'gat' ruimschoots op. Een oplossing voor de lange termijn blijft noodzakelijk.

Nieuwe aanwinsten

- archief Congocommissie Spakenburg
- archief zendingsdeputaten
- aanvulling archief L. Doekes
- brieven K. Schilder (aanvulling)
- documentatie Wijsbegeerte der Wetsidee
- brieven ds. J. Vonkeman aan Wielenga
- allerlei brochures
- archief Gereformeerde studentenvereniging Trajectam ad Mosam (Maastricht)

Vakantiedata

Van maandag 24 december tot en met vrijdag 4 januari is het ADC gesloten. Vanaf maandag 7 januari zijn we weer geopend.

Op papier doen wij alles!

Zoals boeken, bijbelstudies, brochures, kerkbladen, periodieken en rapporten, allemaal even professioneel.

Maar er gebeurt meer bij de Bunschoter.

Een perfecte verzending van al het drukwerk. Reden te meer om eens

contact op te nemen met

David Hartog of Bert Koops,

dan zit het wel snor.

Celsiusweg 1 - Bunschoten
Broerswetering 10 - Spakenburg
Postbus 10
3750 GA Bunschoten-Spakenburg

T. 033 - 299 79 99
F. 033 - 299 79 75
E. info@bunschoter.nl
I. www.bunschoter.nl